

ภาคผนวก ข

กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ได้คำนึงถึงหลักมนุษยธรรมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง คักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ผู้ต้องขังจะต้องมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายจะถูกทรมานหรือถูกลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมมิได้ และตามหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 9 สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ

มาตรา 51 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสม และได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขจากรัฐซึ่งต้องเป็นไปอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐอย่างเหมาะสม โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและทันต่อเหตุการณ์

และตามหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรม เลี้ยงดูและให้การศึกษา ปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ (Standard Minimum Rules for The Treatment of Prisoners and Related Recommendations)

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรมนั้น นานาประเทศทั่วโลกได้ประชุมร่วมกันเนื่อง ๆ เพราะทุกประเทศมีคนต่างด้าวเข้าไปประกอบอาชีพหรือเดินทางท่องเที่ยว หากบังเอิญมาต้องโทษจำคุกในประเทศนั้น ๆ แล้วได้รับการปฏิบัติที่ผิดทำนองคลองธรรมหรือไร้มนุษยธรรมอย่างประเทศที่เจริญแล้วปฏิบัติกันย่อมจะทำให้กระเทือนถึงสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศภายหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง สันนิบาตชาติได้ประชุมผู้แทนของประเทศสมาชิกและแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการลงอาญาและการราชทัณฑ์ระหว่างประเทศร่างข้อบังคับสำหรับปฏิบัติกับนักโทษ ใน พ.ศ. 2472 แก้เพิ่มเติม พ.ศ. 2478 และภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สหประชาชาติได้รับชื่องานของสันนิบาตชาติมาแก้ไขใหม่ แล้วประชุมประเทศสมาชิก

พิจารณาจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กรุงเจนีวา เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2498 ซึ่งที่ประชุมสหประชาชาติได้ลงมติรับรองให้ถือเป็นหลักการทั่วไปว่าเป็นมาตรฐานระดับต่ำสุดที่แต่ละประเทศพึงนำไปปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยไม่เลือกว่าประเทศนั้น ๆ จะมีฐานะทางสังคม ทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างไร ทั้งต้องไม่คำนึงถึงว่าผู้ต้องขังนั้น จะมีเชื้อชาติหรือศาสนาต่างกันอย่างไรด้วย ข้อกำหนดนี้ทั่วโลกยอมรับและขอรับรองอย่างให้ต่ำกว่านี้ แต่ จะผ่อนคลายหรือให้ความเมตตากรุณาที่ดีกว่าที่สูงกว่าก็ยิ่งดี

โดยที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ จึงได้พยายามปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้ใกล้เคียงข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในทุกด้าน โดยเฉพาะการสงเคราะห์ผู้ต้องขังผู้พ้นโทษและครอบครัว ได้มีการให้การสงเคราะห์เด่นชัดขึ้นตามสาระสำคัญที่ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติกำหนดไว้ ดังนี้

ข้อ 49 (1) เจ้าพนักงานเรือนจำ ให้หมายความรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เป็นต้นว่าจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครู และผู้ฝึกวิชาชีพ ซึ่งควรจะรับสมัครแต่งตั้งขึ้นให้มีปริมาณเพียงพอเท่าที่จะสามารถทำได้

ข้อ 60 (2) ก่อนครบกำหนดโทษก็ควรที่จะให้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ตามความจำเป็นเพื่อให้เป็นที่มั่นใจว่าผู้ต้องขังได้ค่อย ๆ เคยชินชีวิตที่จะคืนไปสู่สังคมตามลำดับ ความมุ่งหวังนี้จะบรรลุผลก็อยู่ที่วิธีการปล่อย ซึ่งจัดทำ ณ ทัณฑสถานนั้น หรือแห่งอื่นที่เลือกดีแล้วหรือปล่อยระหว่างพิจารณาโดยให้ มีการคุมประพฤติบางอย่างซึ่งมิใช่เป็นการมอบหมายให้เป็นภาระของตำรวจ แต่จะต้องรวมถึงการสังคมสงเคราะห์ที่ได้ผล

ข้อ 61 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้น ควรเน้นให้เห็นว่าเขาไม่ถูกกีดกันไว้นอกสังคมแต่ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเรื่อยไป ฉะนั้น องค์การทางสังคมต่าง ๆ ควรพร้อมที่จะสนับสนุนช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำในการฟื้นฟูผู้ต้องขังได้กลับเข้าสู่สังคมตามปกติ ทั้งนี้ ควรจะได้มีการติดต่อกับ นักสังคมสงเคราะห์แห่งสถาบันทุกแห่งซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยธำรงรักษาหรือส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัวของเขา ฯลฯ

ข้อ 64 ภาระของสังคมมิได้ยุติลงไปทันทีที่ผู้ต้องขังพ้นโทษ ฉะนั้น ควรมีองค์การรัฐบาลหรือเอกชนที่สามารถหาทางช่วยเหลือภายหลังปลดปล่อยอย่างมีประสิทธิภาพในทางที่ช่วยลดความรังเกียจผู้ต้องขังและในทางฟื้นฟูให้เขากลับเข้าสู่สังคมได้โดยปกติ

ข้อ 80 นับแต่แรกต้องคำพิพากษา ควรได้พิจารณาล่วงหน้าไปถึงอนาคตของผู้ต้องขังภายหลังจากพ้นโทษ และควรส่งเสริมช่วยเหลือให้เขาได้ธำรงรักษาหรือสถาปนาความสัมพันธ์กับบุคคลหรือองค์กรภายนอกเรือนจำ เพื่อช่วยขยับขยายให้เกิดผลประโยชน์มากที่สุดแก่ครอบครัวของเขากับการฟื้นฟูให้เขากลับเข้าสู่สังคม

ข้อ 81 (1) หน่วยราชการหรือองค์การอื่น ๆ ซึ่งทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้กลับคืนสู่สังคมนั้นควรจะได้ดำเนินการตามความจำเป็นเท่าที่จะทำได้ ให้เป็นที่มั่นใจว่าผู้พ้นโทษจะได้รับเอกสารและหนังสือแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเขาจะมีที่พักอาศัยอันควรแก่อิสรภาพจะมีงานอาชีพทำ จะมีค่าพาหนะไปถึงที่หมายปลายทาง และค่าอาหารในระยะแรกปล่อยตัว

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ในการประชุมสมัชชาสมัชชาสามัญครั้งที่ 3 ที่กรุงปารีส เมื่อ พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติได้ลงคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และประเทศไทยได้ลงมติสนับสนุนด้วย ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ดังนี้

(1) ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพ อันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความ เป็นอยู่ดีของตนและครอบครัว รวมทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การดูแลรักษาทางการแพทย์ และบริการสังคมที่จำเป็น ฯลฯ

(2) มารดาและเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลรักษาและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็ก ทั้งปวงไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกสมรสจะต้องได้รับการคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

การรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานเป็นสิ่งจำเป็นทั้ง ในด้านการปกครอง เหตุผลทางการแพทย์ และหลักมนุษยธรรม ทั้งยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ

การอนามัยและสุขภาพ สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลจะต้องยึดหลักคุณธรรมและมนุษยธรรมอย่างสูงส่งเพราะผู้ต้องขังเป็นผู้ที่หมดโอกาสที่จะออกไปรับการรักษาภายนอกเรือนจำด้วยตนเองได้ ส่วนใหญ่เป็น ผู้ยากไร้ 'ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับครอบครัว บรรยายากและสิ่งแวดล้อมในเรือนจำ ความเครียดในชีวิตประจำวัน เป็นสาเหตุให้ผู้ต้องขังเจ็บไข้ได้ป่วยมากกว่าบุคคลภายนอก หากป่วยหนักและไม่ได้รับการรักษาพยาบาล การวิเคราะห์โรคที่ถูกต้อง ผู้ต้องขังก็จะหมดหวังเสียขวัญและกำลังใจ เพราะฉะนั้นความเมตตา ความเอาใจใส่ที่ได้รับจึงเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับผู้ต้องขังป่วย และเป็นสิ่งช่วยลดความกังวลใจของครอบครัวผู้ต้องขัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

สาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ คือ การมุ่งพัฒนาประเทศไทยสู่สังคมที่มีความสุขอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) โดยตั้งอยู่บนกระบวนทัศน์ "ความสมดุลและภูมิคุ้มกัน" มีกระบวนการพัฒนาที่เน้นสร้าง "สมดุลระหว่างทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม" โดยยึดหลัก "คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา" และหลัก "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" เป็นปรัชญานำทางในการบริหารและพัฒนาประเทศ เพื่อมุ่งพัฒนาให้คนไทยมีความรู้คู่คุณธรรมและภูมิปัญญาไทย ชุมชน และสถาบันสังคมมีความเข้มแข็ง อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเกื้อกูล ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ภูมิปัญญา และความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ มีระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ สามารถพึ่งตนเองและแข่งขันได้ รวมทั้งมีการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรมอยู่ภายใต้ระบบการจัดการประเทศที่โปร่งใส เป็นธรรม และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม อันจะเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สมดุล และสร้างความสุขอันยั่งยืน

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

มาตรา 29 ให้ผู้ต้องขังที่ป่วยหรือเป็นหญิงมีครรภ์ได้รับการรักษาพยาบาลตามสมควร

มาตรา 30 เมื่อแพทย์ผู้ควบคุมการอนามัยของผู้ต้องขังยื่นรายงานแสดงความเห็นว่าผู้ต้องขัง คนใดป่วยเจ็บ และถ้าคงรักษาพยาบาลอยู่ในเรือนจำจะไม่ทุเลาดีขึ้น อธิบดีจะอนุญาต

ให้ผู้ต้องขังคนนั้นไปรักษาตัวในสถานอื่นใดนอกจากเรือนจำ โดยมีเงื่อนไขอย่างใดแล้วแต่จะเห็นสมควรก็ได้

ในกรณีดังกล่าวมาในวรรคก่อนมิให้ถือว่าผู้ต้องขังนั้นพ้นจากการคุมขัง และถ้าผู้ต้องขังไปเสียจากสถานที่ซึ่งได้รับอนุญาตให้ไปอยู่รักษาตัว ให้ถือว่ามีความผิดฐานหลบหนีการควบคุม

กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

ข้อ 23 ทุกเรือนจำให้มีแพทย์ประจำการโดยเฉพาะเรือนจำที่ไม่มีแพทย์ประจำการ ให้แพทย์สังกัดบังคับบัญชากรมสาธารณสุขเป็นแพทย์เรือนจำ โดยให้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติการเรือนจำในส่วนที่กำหนดให้เป็นหน้าที่แพทย์

ข้อ 38 ให้แพทย์ตรวจอนามัยผู้ต้องขัง ที่เจ้าพนักงานเรือนจำได้รับตัวไว้ใหม่ในวันรับตัวนั้น ถ้าไม่อาจจะมาตรวจในวันนั้นได้ก็ให้มาตรวจในวันอื่นโดยเร็ว

เมื่อแพทย์ตรวจพบว่าผู้ต้องขังคนใดป่วยเจ็บ จำต้องมีการรักษาพยาบาลหรือมีโรคติดต่อซึ่ง จะลุกลามเป็นภัยต่อผู้อื่น ให้แพทย์แนะนำการปฏิบัติตัวต่อพัศดี

เจ้าพนักงานเรือนจำจะต้องพยายามปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลผู้ต้องขังนั้น

หากแพทย์ตรวจพบว่า ผู้ต้องขังคนใดป่วยเจ็บซึ่งจำเป็นต้องส่งออกไปรักษาตัวนอกเรือนจำ ให้แพทย์แจ้งต่อพัศดีและทำรายงานยื่นต่อผู้บัญชาการเรือนจำ ในรายงานนั้นให้ชี้แจงอาการเจ็บป่วย ที่ตรวจพบความเห็นในเรื่องโรคหรือชนิดของการเจ็บป่วย และสถานรักษาพยาบาลนอกเรือนจำที่ เห็นควรให้จัดส่งไปรักษาพยาบาล

ข้อ 39 ในกรณีที่แพทย์ไม่สามารถจะมาตรวจได้ในวันที่รับตัวผู้ต้องขังไว้ใหม่และเจ้าพนักงานเรือนจำสังเกตเห็นว่าผู้ต้องขังได้มีอาการเจ็บป่วย จำต้องรักษาพยาบาลหรือมีโรคติดต่อ จะลุกลามเป็นภัยร้ายแรงแก่ผู้อื่นให้จัดแยกผู้ต้องขังนั้นจากผู้ต้องขังอื่น หรือจัดส่งสถานพยาบาลของเรือนจำรอการตรวจของแพทย์ต่อไป ถ้าเจ้าพนักงานเรือนจำสังเกตเห็น หรือสงสัยว่าผู้ต้องขังป่วยหนักให้รีบแจ้งให้แพทย์ และผู้บัญชาการเรือนจำทราบ ในระหว่างรอคอยแพทย์และคำสั่งของผู้บัญชาการ หากเห็นจำเป็นให้ติดตามขอความสงเคราะห์จากผู้มีอาชีพในทางใช้วิชาแพทย์ที่ใกล้เคียงที่สุด และหากว่าจัดการดังนั้นไม่ได้ให้พัศดีจัดการช่วยเหลือโดยประการอื่นเท่าที่จำเป็น

ข้อ 72 เรือนจำทุกแห่งให้จัดให้มีสถานพยาบาล เพื่อเป็นที่ทำการรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่ป่วยและจัดให้ผู้มีความรู้พอสมควรมีหน้าที่ประจำสถานพยาบาลนั้น

ข้อ 73 เมื่อแพทย์หรือเจ้าพนักงานเรือนจำพบผู้ต้องขังป่วยเจ็บ ให้ปฏิบัติตามข้อ 38 และ 39 แล้วแต่กรณี

ข้อ 74 ผู้ต้องขังที่ติดฝิ่น กัญชา สิ่งเสพติดอย่างอื่นอาการร้ายแรง หรือเป็นหญิงมีครรภ์หรือ มีลูกอ่อนให้จัดเป็นผู้ป่วยโดยอนุโลม

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่กรมราชทัณฑ์ถือปฏิบัติ

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ

ข้อ 22 (1) เรือนจำทุกแห่งพึงจัดให้มีแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับตรวจรักษาอย่างน้อย 1 นาย ซึ่งควรให้ความรู้ทางโรคจิตบ้าง การบำบัดรักษาในเรือนจำควรให้สอดคล้องกับโครงการบริหารงานสาธารณสุขแห่งชาติ ทั้งนี้ ควรจะรวมการวิเคราะห์ทางจิต และให้การรักษาแก่บุคคลที่จิตพิการด้วย

(2) ผู้ต้องขังมีอาการป่วยที่ต้องใช้แพทย์ผู้ชำนาญเฉพาะโรครักษา ควรจะได้อาศัยไปรักษาตัวยังโรงพยาบาลเรือนจำเฉพาะโรคนั้น หรือส่งไปโรงพยาบาลอื่น ๆ เรือนจำที่มีโรงพยาบาลไว้ควรจัดให้มีเวชภัณฑ์และอุปกรณ์การบำบัดรักษาอย่างครบครัน พร้อมทั้งคณะนายแพทย์และเจ้าหน้าที่ ที่ฝึกฝนมาดีแล้ว

(3) จัดให้มีทันตแพทย์เป็นผู้บำบัดรักษาโรคฟันแก่ผู้ต้องขัง

ข้อ 23 (1) ในเรือนจำหญิงควรจัดที่เฉพาะสำหรับหญิงมีครรภ์ก่อนคลอด และคลอดแล้ว ตลอดทั้งให้การรักษาพยาบาล ถ้าสามารถจัดให้ไปคลอดที่โรงพยาบาลนอกเรือนจำได้ก็ยิ่งดี ถ้าหาก เด็กคลอดในเรือนจำไม่ควรบันทึกลงในสูติบัตรว่าเด็กเกิดในเรือนจำ

(2) ถ้าอนุญาตให้ทารกอยู่กับมารดาในเรือนจำได้ ก็ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการเลี้ยงเด็กเป็นผู้รับบาล มีที่ให้เด็กอยู่เมื่อไม่ได้อยู่กับแม่

ข้อ 24 แพทย์จะต้องตรวจร่างกายผู้ต้องขังทุกคนโดยมิชักช้า นับแต่แรกจับตัวไว้ในเรือนจำและตรวจอีกเป็นครั้งคราวภายหลังที่ได้รับตัวแล้วตามความจำเป็น เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ต้องขังคนใด ป่วยเป็นโรคติดต่อก็จะได้แยกไว้ กับถ้าตรวจพบข้อบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจอันจะเป็นอุปสรรค ต่อการปรุงแต่งแก้ไขผู้ต้องขังนั้น ก็จะต้องบันทึกแจ้งไว้ตลอดจนทำการวินิจฉัยความสามารถทางร่างกายในการทำงานของผู้ต้องขังแต่ละคนไว้ด้วย

ข้อ 25 (1) แพทย์จะต้องตรวจสุขภาพทางกายและจิตของผู้ต้องขัง และควรตรวจผู้ต้องขังที่ป่วยและที่ร้องทุกข์ว่าป่วยเป็นประจำวัน ตลอดถึงผู้ต้องขังที่ควรจะได้รับความสะดวกใจใส่จากแพทย์เป็นพิเศษ

(2) เมื่อสุขภาพทางกายหรือจิตของผู้ต้องขังคนใดเป็นหรือจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงอันเนื่องมาจากการที่จะต้องถูกคุมขังต่อไปหรือจากภาวะต่าง ๆ ของการคุมขังนั้น ให้แพทย์รายงาน ผู้บัญชาการเรือนจำทราบ

แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2552-2555

วิสัยทัศน์

กรมราชทัณฑ์ เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมแก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม

พันธกิจ

1. ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีวะ
2. บำบัดฟื้นฟู และแก้ไขพฤตินิสัยของผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 2 พัฒนาพฤตินิสัยเพื่อคืนคนดีสู่สังคมลดภาระของรัฐ

มาตรฐานเรือนจำ 10 ด้าน (Prison Standards)

มาตรฐานเรือนจำ ด้านที่ 9 มาตรฐานด้านการให้บริการผู้ต้องขัง (Services)

มาตรฐานด้านการให้บริการผู้ต้องขัง (Services)

ผู้ต้องขังพึงได้รับสิทธิ หรือประโยชน์ของผู้ต้องขัง และการบริการจากเรือนจำ/ทัณฑสถาน ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ทุกประการ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการ ให้สภาพความเป็นอยู่ผู้ต้องขังภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานมีความแตกต่างจากสภาพภายนอกน้อยที่สุดโดยความแตกต่างดังกล่าวต้องคำนึงถึงจุดดูแลรักษาพระหว่างหลักสิทธิมนุษยชนและหลักการลงโทษ รวมถึงต้องอยู่ภายใต้ระบบการตรวจสอบเพื่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัย

1) การเยี่ยมและการติดต่อกับบุคคลภายนอก

- ต้องจัดให้มีสถานที่สำหรับการติดต่อ/เยี่ยมผู้ต้องขัง
- ต้องอนุญาตให้ทนายความ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมาด้วยเรื่องอรรถคดีของผู้ต้องขังโดยตรง ผู้แทนทางการทูตหากเป็นผู้ต้องขังต่างชาติ ติดต่อ/เยี่ยมกับผู้ต้องขังได้ตามสิทธิที่พึงมีและตามที่กฎหมายกำหนด
- ต้องให้มีการรับส่งจดหมายระหว่างผู้ต้องขังและบุคคลภายนอก

2) ข้อมูลข่าวสาร

- ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังและบุคคลภายนอกได้รับทราบข่าวสารสาธารณะ เช่น หนังสือพิมพ์ สื่อภาพและเสียง เป็นต้น

3) การอนามัยเรือนจำ

- ต้องมีการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและจิตใจกลุ่มผู้ต้องขังทุกแห่งทุกวัย เพื่อให้ผู้ต้องขังมีร่างกายที่แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และสามารถมีชีวิตอยู่ในเรือนจำได้อย่างปกติสุข ประกอบด้วยงานอนามัยแม่และเด็ก งานอนามัยวัยทำงาน และงานอนามัยผู้สูงอายุ

- ต้องมีการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรค ทั้งโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ หากมีการแพร่ระบาดของโรคร้ายแรงจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

- ต้องมีการจัดเตรียมระบบงานด้านการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้บริการแก่ผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยให้ได้รับการรักษาพยาบาลตามสิทธิมนุษยชนอันพึงจะได้รับ และให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังป่วยเหล่านั้นให้กลับคืนสภาพปกติมากที่สุด

- ต้องมีการจัดสุขาภิบาลต่าง ๆ ให้ถูกสุขลักษณะเหมาะสม ไม่เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและโรคติดต่อต่าง ๆ

- ต้องมีการดูแลสุขอนามัยและความปลอดภัยของผู้ต้องขังที่ฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ในเรือนจำ โดยต้องมีการป้องกันการเกิดโรค ความเจ็บป่วย อุบัติเหตุ และอุบัติภัยรวมทั้งการเสริมสร้างความปลอดภัยในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง

- ต้องจัดให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับปัจจัยพื้นฐานอันได้แก่ พื้นที่พักนอน อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และการบริการทางการแพทย์

- ต้องจัดอาหารเลี้ยงแก่ผู้ต้องขังวันละ 3 มื้อ โดยให้มีปริมาณที่เพียงพอและมีคุณภาพ

- ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ถูกสุขลักษณะ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงพื้นฐานทาง

- วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ความเชื่อทางศาสนา และตามมาตรฐานที่

กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

4) กีฬาและนันทนาการ

- ต้องจัดให้มีสถานที่ อุปกรณ์การออกกำลังกายหรือากกีฬาที่เหมาะสม เพียงพอ และเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสม

- ต้องจัดให้ผู้ต้องขังได้ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะ ประเภท เพศ อายุ

- ควรจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ ประเพณีรื่นเริง การประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของผู้ต้องขังตามสมควร

5) การสงเคราะห์

- ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถเข้าพบขอคำปรึกษากับนักสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยาหรือผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมในการปฏิบัติงานหน้าที่เกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์หรือจิตวิทยา

- ดำเนินการให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ และ/หรือด้านการบำบัดทางจิต